

**ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

СХВАЛЕНО
рішенням вченої ради ОРІДУ НАДУ при
Президентіві України
протокол від 08.12.2016 № 208/10-10

ВВЕДЕНО В ДІЮ
наказом директора ОРІДУ НАДУ при
Президентіві України
від 26.12.2016 № 139

**Кодекс академічної доброчесності в Одеському регіональному інституті
державного управління Національної академії державного управління
при Президентіві України**

I. Загальні положення

1.1. Кодекс академічної доброчесності в Одеському регіональному інституті державного управління Національній академії державного управління при Президентіві України (далі – Інститут) є складовою частиною внутрішньої нормативної бази системи забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності Інституту та базується на нормах загальнолюдських та європейських цінностей, Конституції України, Законів України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», «Про запобігання корупції», Цивільного Кодексу України, Статуту Інституту тощо.

1.2. Кодекс академічної доброчесності регулює застосування загальних засад та правил наукової етики та визначає порядок перевірки наукових робіт, що надходять до спеціалізованих вчених рад, редакцій наукових журналів і збірників наукових праць, оргкомітетів конференцій від співробітників Інституту, інститутів системи НАДУ при Президентіві України, Національної академії та представників інших організацій, а також навчальних та кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, які навчаються в Інституті, навчальних та навчально-методичних робіт співробітників Інституту на дотримання академічної доброчесності та заходи попередження плагіату.

II. Основні визначення та терміни

В даному документі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

2.1. Академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів і правових норм поведінки учасників науково-освітнього процесу (під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності) для забезпечення якісної освіти та отримання вагомих наукових результатів шляхом утвердження в Інституті

ціннісних підходів та орієнтирів формування самостійної та відповідальної особистості, спроможної навчатися, викладати і провадити наукову діяльність, керуючись принципами чесності, чесного навчання і праці.

2.1.1. Суб'єкти академічної доброчесності: працівники – службові та посадові особи, педагогічні, наукові, науково-педагогічні працівники, співробітники Інституту; здобувачі вищої освіти – слухачі, аспіранти, докторанти та ін. особи, що навчаються в Інституті.

2.2. Порушенням академічної доброчесності вважається:

1) академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

2) академічне шахрайство – будь-які дії учасників освітньо-наукового процесу, сутність яких полягає у наданні або отриманні будь-якої несанкціонованої допомоги або нечесної переваги у будь-якій формі академічної роботи;

3) фальсифікація результатів досліджень, посилянь у власних публікаціях, будь-яких інших даних, у тому числі статистичних, що стосуються освітнього процесу та наукових досліджень;

4) надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу;

5) використання без відповідного дозволу зовнішніх джерел інформації під час оцінювання результатів навчання;

б) надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, пільг чи послуг матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної вигоди в освітньому процесі.

2.3. Плагіатом вважається:

- дослівне відтворення чи копіювання тексту (від фрази до набору речень) з книг, статей, Інтернет-ресурсів чи інших джерел без чіткого виокремлення копійованого тексту та посилання на автора (джерело);

- перефразування частин тексту інших авторів із зміщенням слів або слідування структурі їх аргументації без посилання на джерело;

- оприлюднення твору, написаного третьою особою на замовлення здобувача (другого, третього (освітньо-наукового) та наукового рівнів вищої освіти);

- списування будь-яких письмових робіт інших слухачів (в тому числі будь-яких письмових завдань, що виконуються слухачами в межах навчального процесу під час проміжного та підсумкового контролю знань відповідно до програми навчальної дисципліни, а також під час державних екзаменів).

2.4. Цитата – порівняно стислий уривок з літературного, наукового чи

будь-якого іншого (у тому числі оприлюдненого у мережі Інтернет) твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілішими власні твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

2.5. Унікальність твору (роботи, матеріалу) - співвідношення (%) матеріалу, що не має збігів з іншими публікаціями, до загального об'єму матеріалу.

III. Принципи і норми професійної етики та академічної доброчесності в Інституті

3.1. Принципи професійної етики та академічної доброчесності:

- законності та верховенства права;
- свободи та людської гідності;
- патріотизму та служіння українському народові;
- професіоналізму та компетентності;
- чесності і порядності;
- справедливості та толерантності;
- партнерства і взаємодопомоги;
- поваги та взаємної довіри;
- відкритості і прозорості;
- колегіальності та демократичності;
- самостійності виконання слухачами усіх навчальних завдань;
- самовдосконалення і саморозвитку;
- персональної відповідальності та роботи на результат;
- нетерпимості щодо недотримання правил і норм Кодексу академічної доброчесності.

3.2. Для педагогічних, наукових та науково-педагогічних працівників – є гідним:

3.2.1. сумлінно, компетентно, вчасно, результативно і відповідально виконувати службові повноваження та професійні обов'язки, рішення і доручення керівництва, не допускати зловживання та неефективного використання державної і комунальної власності;

3.2.2. постійно підвищувати професійну кваліфікацію, застосовуючи у своїй діяльності інноваційні освітні методи та технології;

3.2.3. сумлінно ставитися до навчального процесу, форм контролю, об'єктивно та неупереджено оцінювати знання та вміння осіб, що навчаються;

3.2.4. дотримуватися загальновизнаних етичних норм поведінки, бути ввічливим у стосунках зі здобувачами вищої освіти, керівниками, колегами і підлеглими;

3.2.5. із толерантністю та повагою ставитися до колег та осіб, що навчаються, незалежно від їх етнічної, релігійної, культурної або соціальної приналежності;

3.2.6. сприяти творчій активності здобувачів, заохочувати і підтримувати

будь-яку діяльність, пов'язану з системою слухацького самоврядування, покращенням культурного життя та іміджу Інституту, враховувати пропозиції здобувачів вищої освіти щодо форм та методів навчання;

3.2.7. не розголошувати і не використовувати в інший спосіб конфіденційної та іншої інформації з обмеженим доступом, або інформації особистого характеру, що стала відома у зв'язку з виконанням своїх службових та професійних повноважень;

3.2.8. нести моральну відповідальність за наслідки своїх досліджень, що можуть впливати на природне середовище і розвиток людства;

3.2.9. сприяти практичній реалізації результатів своєї роботи задля покращення життя суспільства, збереження культурно-історичної спадщини, раціонального використання природних ресурсів тощо;

3.2.10. чинити опір псевдонауці, виступати проти проявів академічної недоброчесності;

3.2.11. захищати свободу наукового пошуку, протидіяти упередженому впливу влади та чиновників на результати наукових досліджень;

3.2.12. спиратися на міжнародні та національні правові норми щодо захисту інтелектуальної власності та авторського права;

3.2.13. дбайливо ставитися до бібліотечних, документальних та інших матеріальних фондів і ресурсів Інституту, а також проявляти увагу до раціонального використання енергоносіїв Інституту, протидіяти актам вандалізму на території Інституту;

3.2.14. самостійно оцінювати правомірність прийнятих керівництвом рішень чи наданих доручень та можливу шкоду, що може бути завдана у процесі виконання таких рішень чи доручень, та утримуватися від виконання рішень чи доручень керівництва, якщо вони суперечать законам України;

3.2.15. негайно повідомляти керівництву у разі отримання для виконання рішень чи доручень, які учасник академічної спільноти вважає незаконними або такими, що становлять загрозу охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, юридичних осіб, державним або суспільним інтересам;

3.2.16. уникати приватного інтересу та конфлікту інтересів;

- є неприйнятним:

3.2.17. допускати порушення навчального процесу, його недостатнього науково-методичного забезпечення;

3.2.18. не дотримання вимог контракту та виконання індивідуального робочого плану викладача;

3.2.19. запізнюватися на заняття або пропускати їх без поважних причин;

3.2.20. встановлювати з особами, що навчаються, стосунки неформального характеру;

3.2.21. допускати некоректне, зневажливе ставлення до здобувачів вищої освіти, колег та співробітників;

3.2.22. вдаватися до форм академічного шахрайства, академічного плагіату

та інших форм прояву академічної недоброчесності, викладених у Розділі II Кодексу;

3.2.23. зловживати владою, впливом або службовим становищем;

3.2.24. свідомо порушувати нормативні та розпорядчі документи Інституту, його Статут, правила внутрішнього розпорядку, кодекси, положення, накази та чинне законодавство України.

3.3. Для здобувачів вищої освіти та інших осіб, що навчаються
- є гідним:

3.3.1. поважати честь і гідність інших осіб, навіть, якщо їх погляди відрізняються вад ваших;

3.3.2. відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальними програмами та планами;

3.3.3. бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;

3.3.4. ефективно використовувати час навчальних занять для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на інші сторонні речі;

3.3.5. активно займатись самостійною роботою, використовуючи методичні посібники, рекомендації викладачів, додатково опрацьовуючи нову літературу, використовуючи всі можливості для отримання необхідних знань;

3.3.6. ефективно розподіляти час на пошук і вивчення матеріалів, необхідних для підготовки якомога якіснішої роботи (практичної, індивідуального завдання, кваліфікаційної роботи);

3.3.7. чесно та відповідально готуватись до поточного, модульного і підсумкового контролю, докладаючи зусиль до своєчасного виконання всіх завдань;

3.3.8. використовувати у навчальній або дослідницькій діяльності лише перевірені та достовірні джерела інформації та грамотно посилатися на них;

3.3.9. подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу, що не є запозиченою або переробленою з іншої, виконаної третіми особами;

3.3.10. у разі виникнення труднощів під час виконання навчальних чи дослідницьких завдань звертатись до інших за допомогою, яка є у межах прийняттого, наприклад, щодо редагування тексту, обговорення власних ідей тощо;

3.3.11. інформувати викладачів та осіб, що навчаються, про недопустимість порушення норм і правил академічної доброчесності;

- є неприйнятним:

3.3.12. виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до осіб, що навчаються, представників викладацького складу або адміністрації;

3.3.13. запізнюватись на навчальні заняття та пропускати їх без поважних причин;

3.3.14. під час навчального процесу використовувати заборонені викладачем джерела інформації (усні (підказки), письмові (роботи інших осіб), друковані

(книги, методичні посібники), електронні (телефони, планшети), тощо;

3.3.15. просити, надавати та одержувати допомогу від третіх осіб (у тому числі і в якості підставних) при проходженні поточного, модульного, семестрового і підсумкового контролю; використовувати родинні або службові зв'язки для отримання позитивної або вищої оцінки;

3.3.16. здійснювати або заохочувати будь-якими способами зміну отриманої академічної оцінки;

3.3.17. надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб;

3.3.18. вносити до списку авторів публікацій осіб, які не брали участі в отриманні наукових результатів;

3.3.19. фальсифікувати або фабрикувати інформацію, наукові результати з їх наступним використанням роботі (практичній роботі, індивідуальному завданні, кваліфікаційній роботі, дисертаційному дослідженні);

3.3.20. отримувати або пропонувати неправомірну вигоду за отримання будь-яких переваг у навчальній або дослідницькій діяльності;

3.3.21. брати участь у будь-якій іншій діяльності, пов'язаній з порушенням правил і норм академічної доброчесності.

3.4. Факти порушення суб'єктами академічної доброчесності норм Кодексу академічної доброчесності Інституту виносяться на розгляд спеціально утвореної для розгляду даного питання комісії, що скрадатиметься з числа представників адміністрації, науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти.

IV. Рекомендації з попередження плагіату у навчальному та освітньо-науковому процесах

4.1. Попередження плагіату в навчальному процесі Інституту здійснюється організаційно-методичними та науковими підрозділами Інституту шляхом проведення комплексу профілактичних заходів, які полягають в:

- інформуванні здобувачів вищої освіти, викладачів та науковців про необхідність дотримання правил академічної етики та підвищення відповідальності за недотримання норм цитування;

- формуванні, виданні та розповсюдженні серед здобувачів вищої освіти Інституту методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на використані у письмових роботах матеріали;

- запровадженні в рамках ознайомчих та/чи факультативних курсів модулів з основ академічного письма та дослідницької роботи з вивченням вимог до написання письмових робіт та особливою увагою до принципів самостійності роботи над письмовими завданнями, коректного застосування інформації з інших джерел та недопущення плагіату, а також правил опису джерел та оформлення цитувань;

- щорічному проведенні для докторантів і аспірантів заходів з питань наукової етики та недопущення академічного плагіату;

- повідомленні здобувачів вищої освіти та співробітників Інституту про положення Кодексу та наслідки вчинення плагіату та порушень, що ним передбачені;

- розміщення повної версії цього Кодексу для загального доступу на веб-сторінці Інституту.

4.2. Під час планування навантаження та формулювання письмових завдань для слухачів відділу з навчальної роботи, кафедрам та викладачам Інституту рекомендується:

- замінити реферативні письмові роботи альтернативними творчими завданнями, що сприяють самостійному творчому підходу слухача до їх виконання, зокрема: аналітичними записками, тезами, есе, рецензіями, оглядами літератури, підготовкою презентацій тощо;

- розглядати можливість заміни однієї об'ємної письмової роботи в межах курсу кількома, однак меншими за обсягом;

- розраховувати обсяг письмових робіт із врахуванням навантаження на слухачів за іншими курсами.

V. Порядок перевірки та розгляду факту плагіату

5.1. Встановлення факту плагіату

5.1.1 Перевірці на академічний плагіат підлягають:

- навчальні та кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти, науково-методичні праці (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій), монографії та інші роботи, що вимагають рекомендації Науково-методичної ради та Вченої ради Інституту до видання. Організацію перевірки вищезазначених матеріалів здійснюють завідувачі кафедр;

- рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів заходів наукового і науково-методичного спрямування (конференцій, семінарів) Інституту, організацію перевірки яких здійснюють редакційні колеги наукових журналів та керівники структурних підрозділів, які організують відповідні заходи;

- дисертаційні роботи і автореферати, організацію перевірки яких здійснюють наукові керівники (консультанти), наукові фахівці-експерти та завідувачі кафедр на етапі попередньої експертизи дисертаційного дослідження.

5.1.2. Перевірку на академічний плагіат навчальних та кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти здійснює безпосередньо викладач або керівник кваліфікаційної роботи на етапі загальної перевірки роботи. Вищезазначені особи при виявленні факту академічного плагіату надають мотивовані висновки для розгляду роботи на засіданні кафедри.

5.1.3. Викладач, оцінюючи письмову роботу здобувача вищої освіти, і зафіксувавши наявність плагіату, зобов'язаний не зарахувати дану роботу,

оцінивши її в “нуль” балів, та письмово поінформувати протягом двох робочих днів про виявлений факт плагіату директора Інституту, в якому навчається слухач, та завідувача кафедри, на якій викладається даний курс, а також ставить до відома Раду слухачів. Кваліфікаційні роботи, в яких виявлено ознаки плагіату, не допускаються до захисту.

5.1.4. Здобувач вищої освіти, який не згоден з рішенням викладача щодо встановленого факту плагіату та незарахуванням відповідної письмової роботи, має право протягом двох робочих днів звернутися до завідувача кафедри, на якій викладається даний курс, для перевірки наявності чи відсутності факту плагіату.

5.1.5. Здобувач вищої освіти подає завідувачу кафедри заяву з проханням про перевірку наявності чи відсутності факту плагіату в своїй письмовій роботі. Заява має містити коротке письмове пояснення суті справи, контактну інформацію, підпис заявника та дату подання. До тексту заяви додається копія роботи, яка розглядається. Без зазначених документів заява до розгляду не приймається.

5.1.6. Протягом двох робочих днів після отримання заяви завідувач кафедри призначає експерта (з числа викладачів кафедри) для перевірки матеріалів щодо встановлення факту плагіату. Строк перевірки становить не більше п'яти днів з моменту одержання доручення експертом.

5.1.7. На експерта покладається обов'язок зібрати та дослідити необхідні матеріали для проведення перевірки, та у разі необхідності, заслухати пояснення слухача, робота якого перевіряється, та викладача, який зафіксував факт плагіату.

5.1.8. Експерт інформує завідувача кафедри про результати перевірки щодо наявності чи відсутності достатніх підстав для встановлення факту плагіату.

5.1.9. Завідувач кафедри на підставі висновку експерта ухвалює остаточне рішення про наявність чи відсутність факту плагіату в роботі та доводить його до відома слухача (в письмовій або усній формі), а також Раду слухачів.

5.1.10. Завідувач кафедри, на якій виконувалась робота, передає директору Інституту подання щодо застосування заходів впливу на слухача, в роботі якого встановлено факт плагіату.

5.1.11. Перевірку навчально-методичних та наукових праць, в тому числі дисертаційних досліджень, за відповідним дорученням здійснюють відповідальні особи з числа висококваліфікованих співробітників кафедр, що призначаються розпорядженням завідувача кафедри (в окремих випадках можуть утворюватися спеціальні експертні комісії).

Вищезазначені особи визначають унікальність кожної представленої роботи та надають висновки у роздрукованому вигляді для подальшого розгляду на засіданнях кафедр, спеціалізованих рад, редакційних колегій.

5.1.12. Остаточне рішення щодо наявності у роботі ідей та наукових результатів, які отримані іншими авторами, та (або) відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання за мотивованими висновками приймається кафедрами, редколегіями журналів на своїх засіданнях. При прийнятті рішення враховується специфіка роботи, що перевіряється на наявність академічного плагіату (галузь знань (спеціальність), вид роботи (стаття, дисертація, навчально-методична робота тощо), та її унікальність.

Результати перевірки на академічний плагіат оформлюються протоколом (засідання кафедри, спеціально утвореної експертної комісії, редакційної колегії журналу) у вигляді рішення щодо дозволу до опублікування матеріалів, допуску до захисту, відправку матеріалів на доопрацювання або відхилення без права подальшого розгляду.

5.1.13. У разі незгоди з результатами перевірки автор роботи, що перевірялася, має право на апеляцію.

Апеляція подається особисто автором роботи на ім'я директора Інституту у триденний термін після оголошення результатів перевірки.

У разі надходження апеляції, за наказом (дорученням) директора Інституту створюється комісія для розгляду апеляції.

Апеляція розглядається апеляційною комісією у тижневий термін з наступного дня після виходу наказу (доручення) директора Інституту про створення апеляційної комісії, якщо інший термін не зазначено в наказі (дорученні). Висновки апеляційної комісії оформлюються відповідним протоколом.

5.2. Відповідальність за порушення норм академічної доброчесності

5.2.1. За порушення норм академічної доброчесності наукові, педагогічні та науково-педагогічні працівники Інституту можуть бути притягнуті до моральної, дисциплінарної, адміністративної, кримінальної відповідальності відповідно до нормативних і розпорядчих документів Інституту, норм законодавства України.

5.2.2. До слухача Інституту у випадку порушення правил академічної доброчесності, в т.ч. встановлення факту плагіату може бути застосовано такі види заходів впливу:

- академічні (незарахування роботи; повторне проходження оцінювання; повторне проходження навчального курсу);
- дисциплінарні (догана, письмове попередження тощо).

5.2.3. До здобувачів третього (освітньо-наукового) на наукового рівнів освіти Інституту у випадку порушення правил академічної доброчесності та встановленні факту плагіату можуть бути встановлені наступні види заходів впливу:

- дисциплінарні (догана, письмове попередження тощо);
- відповідальність та порушення норм академічної доброчесності передбачено в Порядку присудження наукових ступенів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567, Положенні про

спеціалізовану вчену раду, затверджене наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14.09.2011 р. №1059.

5.2.4. Кілька вищезазначених заходів впливу можуть бути застосовані одночасно.

5.2.5. Суб'єкти академічної доброчесності, мають право на незаборонені законодавством способи оскарження звинувачень в порушенні норм академічної доброчесності.

Розділ 6. Прикінцеві положення

6.1. Кодекс академічної доброчесності Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України ухвалюється Вченою радою.

6.2. Кодекс академічної доброчесності набирає чинності з моменту схвалення його більшістю членів Вченої ради, затвердження у встановленому порядку та оприлюднення на офіційному сайті Інституту.

6.3. Здобувачі вищої освіти повинні бути ознайомлені з Кодексом академічної доброчесності впродовж місяця з дня зарахування до Інституту, а наукові, педагогічні та науково-педагогічні працівники – при прийомі на роботу одночасно з ознайомленням з Правилами внутрішнього розпорядку.

6.4. Всі працівники та особи, що навчаються, повинні знати і дотримуватися принципів і норм Кодексу академічної доброчесності. Незнання цих норм не може слугувати виправданням щодо його порушення.

6.5. Зміни і доповнення до Кодексу академічної доброчесності виносяться на розгляд Вченої ради за пропозиціями Вченої ради Інституту, профспілки Інституту, Ради слухацького самоврядування, Наукового товариства студентів, слухачів, аспірантів, докторантів і молодих учених Інституту.

6.6. Відповідальність за актуалізацію Кодексу та контроль за виконанням його вимог несуть службові та посадові особи Інституту відповідно до їх функціональних обов'язків.